

Gij kunt peizen of dat onze geuur dien nacht droomde, en waarvan dat hij droomde, en of hij nu en dan ontwakende, nog :

« Hier zie, gaat ze, en daar zie, gaat ze !... » over zijne lippen en tonge betraapte.

Besluit:

« Zijt getrouw, maar en betrouw niemand, » leerde ons vader zaliger. — Maar niet te gauw vriend met vreemde. — Wacht u van gemeenschap met baneloopers.

Want baneloopers,
Zijn banestroopers.

H. GODSCHALCK.

OOSTENDE VOOR DEN TIJD DER GEUZEN ¹.

DENE stad gebouwd op ontoegangelijke rotsen wordt met recht aanzien als versterkt door de natuur zelve. Maar eene stad, waar de zee met hare onstuimige baren al den eenen kant; krekken en moerassen al den anderen kant, allen toegang beletten, kan toch ook wel dien naam verdienen. Alzoo lag Oostende, gelijk een eiland, te midden het water, ten tijde der Geuzen.

Sedert het jaar 1370 was de stad omringd met eenige paalwerken; hetgene de inwoners gedaan hadden om zich nog meer te beveiligen tegen de onvoorziene invallen der vijanden.

Het deel langs de zee, het oudste der stad droeg den naam van Visschersdorp; daar stond de kerke van onze lieve Vrouwe.

Daar ook was de plaats van de oude haven. Wanneer zij gedolven werd, is ons onbekend, maar het schijnt toch zeker dat de visschers langs de westzijde van de stad de toelating gekregen hebben om daar, waar de Iperleet en eenige achter-wateren doorspeelden, eene kleine haven te mogen delven. Die haven later nutteloos geworden zijnde, is verzuimd geweest en verzand.

De nieuwe stad is verre de aanzienlijkste. In het jaar 1494 kwam de aartshertog Philippus Oostende bezoeken en ging, volgens aantekeningen van den tijd, alle de merkwaardigheden der stad bezoeken. Zoo dan dat de Geuzen, aangezien er kunstvoorwerpen waren, ook de gelegenheid gingen vinden, om hunnen breekhamer te gebruiken, en hunnen haat aan den dag te

leggen, zoowel tegen kunst als tegen Godsdienst.

Te midden de nieuwe stad stond de kerke van de heilige apostelen Petrus en Paulus. In den geuzentijd, was het nog maar honderd jaar, dat men ze van uit den gronde nieuw gebouwd had.

In het jaar 1476 of daaromtrent, wierd de oude parochiale kerke der nieuwe stad afgebroken, omdat zij in zoo eenen slechten staat was; en de gronden van eene nieuwe kerke uitgedolven.

Het jaar 1478 was de kerke voltrokken, en Broeder Gillis de Baerdemaeker, bisschop van Sarepten, kwam op den 19 Juli, om met groote plechtigheid de nieuwe kerke te wijden.

Des anderendags wierden de eerste steenen geleid van den torre door den eerwaarden heer Jan Lammaert, pastor der kerke, en den heer Burgmeester Cornelis Meevoet.

De bisschop gaf over de gronden den zegen en legde ook eenen steen. De Chronike van Vlaanderen verhaalt dat de steenen zeer rijkelijk versierd waren en dat gedreven zilver de plaats vervangde van moortel.

Van dat alles kan men besluiten dat er niets gespaard wierd in het bouwen van die kerke, en dat het met toegenepen hert moest zijn dat de inwoners, zoo korten tijd daarna, de Geuzen er zagen opvalllen.

In hetgeen godsdienstige gestichten aangaat, bezat Oostende ook een vermaard hospitaal of Gasthuis voor zieken. Het was gebouwd in het jaar 1402, door de zorge der Oostendenaren, en de Pausen hadden het verrijkt met vele aflaten. Dit hospitaal moet gestaan hebben alwaar het tegenwoordig klooster is der zwarte zusters. Zoo was ten minste het gevoelen van Bowens, en volgens dat hij zegt, steunt hij hem op een oud plan van de stad, gemaakt in 1551.

Dat toevluchtsoord moet zelve door de Geuzen niet gespaard zijn geweest, gelijk het klaarlijk blijkt uit de woorden van bovengemelden schrijver: « De kerken, dewelke vernietigd waren geweest door *de ongelooovigen*, wierden herbouwd en herwid, en men verrichtte middelertijd de goddelijke diensten, ten beste mogelijk, in een overgebleven huis. » Het is klaar, hadden de kapel of de gebouwen van het hospitaal in goeden staat geweest, dat men niet hadde moeten schuilen in een eenvoudig huis. O Geuzen, daar is dan uwe menschlievendheid!

Voor wereldlijke overheid had dat volk ook geen eerbied. Onze lezers hebben zeker niet vergeten dat, in den nacht dat de Geuzen in Oostende braken, een van hunne eerste werken was

1. Volgens BOWENS.

het huis van den heer Burgmeester in brand te steken. Het stadhuis dan moest ook de ken-teekens dragen van den doortocht van dit woeste volk.

Het stond, volgens oude grondteekeningen, langs de andere zijde, op de plaats waar de poort was van het oud gouvernement.

De openbare gebouwen dragen gemeenlijk den stempel van den rijkdom der stad. Oostende was nu reeds de tweede haven en won een overvloed van geld in den handel van visch. Van daar kan men ook besluiten wat de Geuzen hier gevonden en verdelgd hebben.

De gedurige overstromingen der zeewateren hadden met der tijd, langs het Noorden van de stad, eene groote inbreuk gemaakt, dewelke door de macht der zee, ten tijde van springvloed, nog verbreed en verdiept wierd.

De inwoners van Oostende wilden daar eene nieuwe haven maken, en op hen alleen dat reuzenwerk nemen, vermits de hertog Philippus er hun de vergunning van wilde toestaan. De hertog kon dit niet weigeren aan hunnen moed, terwijl zij alleen geld genoeg hadden om hetzelfde te voltrekken, en de toelating kwam hun toe in het jaar 1445.

Sedert dit gelukkig tijdstip, vermeerderde de handel van Oostende van dag tot dag, en men zag ongevoeliglijk te voorschijn komen de spruiten van dien koophandel, die men zoo lang aldaar bespeurd heeft.

De nieuw gedolvene haven liep rondom de stad, en vervoegde haar met de wateren der groote kreke, overstroomde alle de omliggende landen welke men nu polders noemt; maar met tijd zijn die wateren door sluizen en dijken opgehouden, en de haven is door palen langs twee zijden ingesloten geweest. In 1456 wierd het octrooi der nieuwe haven door den koning bevestigd.

Uit de oude rekeningen kan men klaarlijk zien, bijzonderlijk sedert 1451, hoe aanmerkelijk de visscherij was binnen Oostende. Want het was de stad toegelaten op elk net, ter zee varende, twaalf grooten te lichten.

Oostende vaarde dan ook ter haringvangst. Het jaar 1476, dat een buitengewoon jaar was, had men nog nooit zoo veel haringbuizen uitgezonden en de fransche kooplieden betaalden hem toch, tot acht ponden groot het last.

Nog meer! Nieuwpoort zond in 1489 twaalf oorlogschepen met twaalf schuiten, rijkelijk geladen naar Antwerpen voor den koning der

Romeinen. Maar Oostende kwam uit met honderd gewapende vaartuigen en veroverde geheel de vlote op 16 Januari.

Rijke was dan de stad van Oostende door hare zeehandel en waneer er questie was van hare godsdienstige of openbare gebouwen, zij spaarde haar geld niet, zoo wij zien waneer zij durft steenen metsen met louter zilver.

De Geuzen dan hier ook gelijk overal hebben hunnen haat kunnen voldoen tegen kunst, rijkdom en godsdienst.

A. v. S. pbr.

—
WAAR 'T VLIEGEN WILT.

Zegt er een keer een Franschman tegen een anderen:

« Hoe komt het dan dat men Charlemanje, Charlemanje-den-groote niet en noemt? Wie heeft er dat meer verdiend als hij? »

De man en wist niet dat Karlemanje alreeds Karel-de-groote is.

—
« 'k En weet niet welk spellingstelsel gij volgt. Gij schrijft sché-ak-spe-are, en gij spreekt uit *Nabuchodonosor!* » zoo sprak een Franschman tot eenen Engelschman.

« Goed, » zei deze, « gij, franschen, hebt het beter vast, gij schrijft *Ca-out-chouc* en gij spreekt uit *Gomme élastique.* »

—
De *Davidfonds* komt drie *numeros* uit te deelen:

Een nieuw werk van Dr Pauwel Alberdingk Thijm, hoogleeraar te Leuven, getiteld: *De vroolijke historie van Ph. van Marnix, heer van sinte Aldegonde, en zijne vrienden.*

Dan twee nieuwe uitgaven, te weten, den derden druk van *Een reisje in Zwitserland* van den eerweerden heer Professor Jan Bols van Mechelen; en den derden druk van de *Kerkhofblommen* van onzen dierbaren eerweerden heere Guido Gezelle.

Indien de *Davidfonds* zoo voort gaat, dan blijft hij onze oprechtste genegenheid genieten.

—
Alle recht van over te nemen of te vertalen uit R. d. H. blijft den Uitgever voorbehouden.

—
Brugge, drukkerij AMAAT DEZUTTERE, Pottenmakersstraat.